

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดย การวัดตัวแปรเป็นการวัดเพียงครั้งเดียว (One - shot Descriptive Study) และใช้ แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ทำการวิจัยคือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ตามผลการสำรวจ จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี 2535 มีจำนวน 5,610,804 คน ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ 36 เขต

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเปิดตารางสำเร็จของ Taro yamane (Taro yamane หน้า 886 อ้างในวิเชียร เกตุสิงห์ : 2534) จากจำนวนประชากรในกรุงเทพมหานคร 5,610,804 คน ต้องการความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน จากตาราง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 432 คน โดยใช้วิธีเลือก ตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีวิธีการดังนี้ ในแต่ละเขตสุ่มมาจำนวน 1 ใน 3 ของเขตทั้งหมดในกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1. เขตบางรัก	7. เขตจตุจักร
2. เขตปทุมวัน	8. เขตดอนเมือง
3. เขตพญาไท	9. เขตลาดพร้าว
4. เขตห้วยขวาง	10. เขตมีนบุรี
5. เขตคลองเตย	11. เขตภาษีเจริญ
6. เขตบางเขน	12. เขตธนบุรี
2. ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งออกเป็นกลุ่ม (Stratified Random Sampling) ซึ่งแต่ละเขตแบ่งอาชีพออกเป็น 6 อาชีพ ดังนี้

1. นักเรียน นิสิต นักศึกษา	4. พนักงานบริษัทเอกชน
2. แม่บ้าน	5. พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการ
3. ค้าขาย	6. รับจ้างทั่วไป งานบริการ

และในแต่ละอาชีพสุ่มมาอาชีพละ 6 คน รวมเขตละ 36 คน
3. ใช้วิธีสุ่มแบบกำหนดจำนวนตัวอย่าง (Quota Sampling) ซึ่งแต่ละอาชีพแบ่งเป็นเพศชาย 3 คน เพศหญิง 3 คน ยกเว้นแม่บ้าน
4. แต่ละเขตเก็บข้อมูลแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จนครบจำนวนตามต้องการ

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยแจกแจงตามสมมติฐานได้ดังนี้

- สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มี เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่แตกต่างกัน
- ตัวแปรอิสระ - เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา รายได้
- ตัวแปรตาม - พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

สมมติฐานข้อที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ตัวแปรอิสระ - พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ

ตัวแปรตาม - ความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

สมมติฐานข้อที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ตัวแปรอิสระ - พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ

ตัวแปรตาม - ทัศนคติเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

สมมติฐานข้อที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ตัวแปรอิสระ - พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ

ตัวแปรตาม - การมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาถึงการสร้างแบบสอบถามอย่างละเอียด ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed - Ended Questionnaire) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสาร ได้แก่ พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จำนวน 36 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามวัดความรู้เรื่องการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด 5 ตัวเลือก จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามวัดทัศนคติต่อการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด 5 ตัวเลือก จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามวัดการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด 5 ตัวเลือก จำนวน 7 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรง (validity) และความเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถามดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรง (validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา นักวิชาการ เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (wording) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขและเลือกเอาเฉพาะข้อความที่มีความเที่ยงตรงแล้วนำไปสอบถามในการเก็บข้อมูลจริง

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มที่เลือกไว้ จำนวน 30 คน เพื่อนำค่าที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

2.1 ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับความรู้ และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หากความน่าเชื่อถือ ใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson's Method) สำหรับแบบทดสอบที่มีการให้คะแนนแต่ละข้อเป็นแบบ 0,1 (วิเชียร เกตุสิงห์ 2534 : 115)

$$KR_{e1} = r_{xx} = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\bar{x}(k-\bar{x})}{ks^2} \right\}$$

- เมื่อ k = จำนวนข้อ
- s² = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ
- x = คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของความรู้ = 0.73
 ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของการมีส่วนร่วม = 0.87

2.2 สำหรับการทดสอบความน่าเชื่อถือในส่วนของทัศนคติเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ใช้วิธีการหาค่าความเที่ยงตามแบบสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) สำหรับแบบทดสอบชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใช้สูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2534 : 115)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum V_i}{V_x} \right\}$$

- เมื่อ k คือ จำนวนข้อ
- V_i คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
- V_x คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งข้อ

ผลจากการคำนวณค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือในส่วนของทัศนคติ = 0.77

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยเอง พร้อมผู้ช่วยวิจัยอีก 4 คน ซึ่งมีการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยก่อนออกไปเก็บข้อมูลจริง โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์หรือให้กลุ่มตัวอย่างกรอแบบสอบถามเอง

เกณฑ์การให้คะแนน

ผู้วิจัยได้ตั้งเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปรดังต่อไปนี้

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ ประโยชน์ใหม่ (Recycle)

การวัดตัวแปรเกี่ยวกับปริมาณการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท
เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ
ให้คะแนนดังนี้

มากกว่าสี่ปีต่อครั้ง	4	ครั้ง	5	คะแนน
สี่ปีต่อครั้ง	3-4	ครั้ง	4	คะแนน
สี่ปีต่อครั้ง	1-2	ครั้ง	3	คะแนน
เดือนละ	1-2	ครั้ง	2	คะแนน
นานกว่าเดือนละครั้ง			1	คะแนน
ไม่เปิดรับ			0	คะแนน
นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้				
ได้รับข่าวสารบ่อย			3.51-5.00	คะแนน
ได้รับข่าวสารปานกลาง			1.51-3.50	คะแนน
ได้รับข่าวสารต่ำ			0 -1.50	คะแนน

ความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle)

ในการวัดความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท เพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้
ประโยชน์ใหม่ (Recycle) จำนวน 14 ข้อ ถ้าผู้ตอบตอบถูกต้องจะได้ 1 คะแนน และถ้าผู้ตอบ
ตอบผิดจะได้ 0 คะแนน

นำคะแนนมาจัดระดับความรู้เป็น 3 ระดับ คือ

มีความรู้มาก มากกว่า $\bar{x} + \frac{1}{2} SD$

มีความรู้ปานกลาง ระหว่าง $\bar{x} - \frac{1}{2} SD$ ----> $\bar{x} + \frac{1}{2} SD$

มีความรู้น้อย น้อยกว่า $\bar{x} - \frac{1}{2} SD$

ทัศนคติต่อการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

ซึ่งเป็นการวัดความคิดเห็นโดยมาตราวัดแบบ Likert Scale ทั้งเชิงลบ (1 2 3 4 5) และเชิงบวก (5 4 3 2 1) เพื่อให้สอดคล้องกับการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 13 ข้อ ดังนี้

	เชิงบวก	เชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

นำ 13 ข้อมาหาค่าเฉลี่ย แล้วแบ่งความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ทัศนคติเชิงบวก	4.01 - 5.00	คะแนน
ทัศนคติที่เป็นกลาง	2.01 - 4.00	คะแนน
ทัศนคติเชิงลบ	1.00 - 2.00	คะแนน

การมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

การให้คะแนนความบ่อยครั้งในการมีส่วนร่วมทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จำนวน 7 ข้อ ให้คะแนนดังนี้

แยกขยะ	1	คะแนน
ไม่แยกขยะ	0	คะแนน

นำมาจัดระดับการมีส่วนร่วมเป็น	3 ระดับ คือ
มีส่วนร่วมมาก	มากกว่า $\bar{x} + \frac{1}{2} SD$
มีส่วนร่วมปานกลาง	ระหว่าง $\bar{x} - \frac{1}{2} SD \rightarrow \bar{x} + \frac{1}{2} SD$
มีส่วนร่วมน้อยกว่า	น้อยกว่า $\bar{x} - \frac{1}{2} SD$

การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

1. แบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method)

โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลโดยตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างในเรื่องต่อไปนี้

- ข้อมูลด้านลักษณะประชากร
- พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ
- ความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียน

กลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

2. แบบการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method)

โดยใช้วิธีทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test (2 กลุ่ม) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA มากกว่า 2 กลุ่ม) เพื่อทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามลักษณะประชากร

ใช้การวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แบบเพอร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 2-4

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลมาได้เรียบร้อยแล้ว ได้ทำการตรวจสอบข้อมูล แล้วจึงนำไปประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้